

Β.Βεσκούκης

Η πληροφορική του τζόγου και ο τζόγος της πληροφορικής

Περί της πληροφοριακής υποδομής των τυχερών παιχνιδιών και όχι μόνο

Ας μιλήσουμε για τα έργα πληροφορικής στη χώρα μας. Τα έργα που θα εκσυγχρονίσουν τη λειτουργία του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα. Που θα βελτιώσουν την παραγωγικότητα και την αποτελεσματικότητα των επενδύσεων, που θα αξιοποιήσουν καλύτερα το φόρο που πληρώνει ο Έλληνας πολίτης, που θα του προσφέρουν καλύτερες δημόσιες υπηρεσίες, καλύτερες τράπεζες, καλύτερη υγεία. Που θα βοηθήσουν το κράτος να ελέγξει τη φοροδιαφυγή. Και άλλα πολλά συναφή.

Όπως και για κάθε τεχνικό επίτευγμα, δεν υπάρχει μόνο ένας τρόπος αξιοποίησης στην παραγωγική διαδικασία, αλλά περισσότεροι, οι οποίοι διαφέρουν μεταξύ τους όχι μόνο ως προς την μεθοδολογία, αλλά ως προς τη φιλοσοφία και τον προσανατολισμό. Κατά την εφαρμογή της όποιας στρατηγικής, κυρίως στην αρχή, ενδέχεται να παρατηρούνται αστοχίες, τελικά όμως όλα τα συστήματα συγκλίνουν στις κατευθύνσεις που συνιστούν και τις στρατηγικές επιλογές σχετικά με αυτά. Επιλογές που δε γίνονται τυχαία και με βάση τα πρόσωπα που έτυχε να "βρίσκονται εκεί" μια δεδομένη χρονική στιγμή, αλλά που συνιστούν μια ιστορική νομοτέλεια, η οποία τελικά θα ακολουθηθεί ανεξάρτητα από τους ισχυρισμούς των εκάστοτε φερομένων ως πρωταγωνιστών της ιστορίας.

Τα παραπάνω είναι ενδεικτικά του τρόπου προσέγγισης (και) του θέματος των έργων πληροφορικής στη χώρα μας από την πλευρά του υπογράφοντα. Τα "τυχαία" πράγματα και οι "αστάθμητοι" παράγοντες μπορούν να επηρεάσουν την εξέλιξη για λίγο και μόνο για λίγο, το δε αποτέλεσμα τελικά θα κρύβει μέσα του τα στοιχεία της ιστορικής του πορείας και του προορισμού του. Στο θέμα μας τώρα, αντί να προσεγγίσουμε το αποτέλεσμα από την κατά δήλωσιν στρατηγική από πλευράς των μεταπολιτευτικών κυβερνητών, θα προσπαθήσουμε να χτίσουμε αυτή τη στρατηγική αντίστροφα, παρατηρώντας το αποτέλεσμα.

Ας ξεκινήσουμε από την Πολιτεία. Εχετε δει κανένα μεγάλο έργο πληροφορικής από όσα έχουν κατά καιρούς εξαγγελθεί να είναι ολοκληρωμένο; Το TAXIS μήπως; Η μηχανογράφηση των εμπορικών λιμανιών; Το σύστημα κράτησης θέσεων στην ακτοπλοία; Ο εκσυγχρονισμός των αυτοματισμών των αεροδρομίων; Μήπως η μηχανογράφηση του ΕΣΥ; Των ασφαλιστικών ταμείων; Της χορήγησης φαρμάκων; Του εθνικού κτηματολογίου; Των πολεοδομιών; Των Δήμων; Μήπως η ολοκληρωμένη μηχανογράφηση ενός (έστω και ενός) υπουργείου; Όλα τα έργα αυτά (ή τουλάχιστον όσα από αυτά εξαγγέλθηκαν κάποτε) "τσάκισαν" από "αστάθμητους παράγοντες" και "παραληφθείσες καμένες γαίες", έτσι δεν είναι;

Το ότι κάποια από αυτά (ακόμα και αν καλοπροαίρετα δεχτούμε την απάντηση που περιμένουμε από τους "επί το έργον"), δηλαδή το εξής ένα, το TAXIS, φαίνεται να έχει δρομολογηθεί, είναι επίτευγμα; Δηλαδή "γίνονται βήματα"; Ισως. Τα υπόλοιπα που βρίσκονται; Εχουν απαγορευτικό ή υποστηριζόμενο από την Ευρωπαϊκή Ένωση κόστος; Ασφαλώς το δεύτερο. Τότε για ποιο λόγο δε δρομολογήθηκαν ορισμένα τέτοια έργα πληροφορικής, αλλά δρομολογήθηκε, υλοποιήθηκε και λειτουργεί η μηχανογράφηση του ΛΟΤΤΟ, του ΠΡΟ-ΠΟ, του ΞΥΣΤΟΥ και του λοιπού τζόγου; Πόσο απέχει το σύστημα μετάδοσης δεδομένων που χρησιμοποιείται στο ΛΟΤΤΟ από κάποιο που θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί για την παρακολούθηση της χορήγησης φαρμάκων; Πόσο παραπάνω

κοστίζει το δεύτερο; Και έστω ότι το ΛΟΤΤΟ έπρεπε να γίνει πρώτο. Δε θα μπορούσαν τα κέρδη του να υποστηρίζουν την ανάπτυξη ενός πληροφοριακού συστήματος εθνικής εμπέλειας για τη διαχείριση των φαρμάκων;

Δεν είναι ούτε θέμα τεχνολογίας, ούτε θέμα κωλυμάτων και νομικών δυσκολιών (ποιος νομοθετεί, άλλωστε;). Είναι θέμα επιλογής. Επιλέγουμε να μην κατασκευάσουμε σύστημα κράτησης θέσεων στην ακτοπλοία, για να αφήσουμε τους πλοιοκτήτες να μεταφέρουν τους διπλούς από τους προβλεπόμενους επιβάτες (βάζουμε και ένα ρεπορτάζ με "συλληφθέντες να μεταφέρουν υπεράριθμους" και "καθαρίσαμε"). Επιλέγουμε να μην ασχοληθούμε με τη μηχανογράφηση των ασφαλιστικών ταμείων, γιατί τότε θα προκύψει ανάγκη να γίνει κάτι με τους μεγαλοοφειλέτες τους. Επιλέγουμε να μην μηχανογραφήσουμε το σύστημα χορήγησης φαρμάκων για να μην ενοχλήσουμε τις φαρμακοβιομηχανίες. "Πρέπει" να ρεζιλέψουμε διεθνώς τις εθνικές αερομεταφορές για να ετοιμαστεί το έδαφος του μέλλοντος που τους επιφυλάσσουμε. Προτιμούμε τη μηχανογράφηση του ΛΟΤΤΟ, η οποία δικτυώνει περισσότερα σημεία από ότι έχει δικτυωμένα όλο το Δημόσιο μαζί, γιατί όχι μόνο συμφέρει "αυτούς που πρέπει", αλλά παρέχει και φτηνή ελπίδα στους υπόλοιπους.

Και βέβαια, έχουμε αρκετά γραμμάτια κομματικών στελεχών μας προς εξόφληση οπότε πρέπει να φτιάξουμε αρκετές επιτροπές για να τους χωρέσουμε. Το πρόβλημα δεν είναι από μόνος του ο αριθμός των επιτροπών, αλλά η μεταφορά σε αυτές των πάσης φύσεως συσχετισμών μεταξύ των "από πάνω" στελεχών και η συνεπακόλουθη έλλειψη κάθε ορθολογικής κατανομής ρόλων, αρμοδιοτήτων και περιγραφής διαδικασιών επικοινωνιών μεταξύ των επιτροπών αυτών. Κατανομή και σχεδίαση που οφείλει να υπάρχει σε όλα τα συστήματα που παράγουν πολιτική στον οποιονδήποτε τομέα. Το δραματικό εδώ είναι το ότι η στελέχωση των επιτροπών αυτών περιλαμβάνει εκτός από πραγματικά αξιόλογα στελέχη και κατά δήλωσιν "σχετικούς" οι οποίοι επιπλέουν με βάση την γνωστή αρχή της άνωσης και στην καλύτερη περίπτωση παράγουν ...ανέκδοτα, ενώ στη χειρότερη κάνουν ζημιά.

Είναι οι ιδιώτες αμέτοχοι στα παραπάνω; Άλλες φορές ναι, άλλες φορές όχι. Όταν "έρχεται το χρήμα" από την Ευρώπη, όλοι είναι "μελετητές έργων υψηλής εθνικής σημασίας". Ξέρετε πόσα έργα, υπο-έργα και ανθ-υπο-έργα τηλεϊατρικής και "οργάνωσης ιατρικών αρχείων με πολυμέσα" (για παράδειγμα) έχουν ανατεθεί με κοινοτική χρηματοδότηση σε ιδιώτες από το 1990; Ποιο ποσοστό αυτών είναι σήμερα τελειωμένο και σε εφαρμογή; Κάποιοι παίρνουν χρήματα για να αναπτύξουν "καινοτομίες στην ευρωπαϊκή πρακτική ανάπτυξης του Λογισμικού και συστημάτων" και μετά από τρία χρόνια έχουν να παρουσιάσουν θεωρίες και εργαλεία που ούτε οι ίδιοι χρησιμοποιούν. Κάποιο άλλοι, αναλαμβάνουν την "πληροφορική στα σχολεία", τα γεμίζουν με κουτιά και οθόνες και λίγα χρόνια μετά διαπιστώνουμε ότι ούτε στα νιάτα τους χρησιμοποιήθηκαν εκείνα τα μηχανήματα, ενώ σήμερα δεν είναι ούτε για ...γλάστρες. Τότε όμως, ήταν καλά για διαφημίσεις, φωτογραφίες και δηλώσεις αρμοδίων και επιτυχημένων επιχειρηματιών (που έγιναν και πιο επιτυχημένοι). Άλλοι πάλι, αναλαμβάνουν έργο εθνικής σημασίας στον οικονομικό τομέα, μετά από ένα-δυο χρόνια δηλώνουν ότι "δεν είναι έτοιμο και χρειάζονται και άλλα χρήματα" και αντί το Δημόσιο να τους πετάξει έξω και να διεκδικήσει πίσω τα χρήματά του, τους δίνει άλλα τόσα, τα οποία χρεώνονται άμεσα και έμμεσα ...μαντέψτε ποιοι, όσο για το έργο, ακόμα περιμένουμε.

Σχεδόν κανείς ιδιώτης δεν έχει φέρει σε πέρας με επιτυχία ένα πραγματικά μεγάλο έργο πληροφορικής, ακόμα και αν μας στοιχίζε κάτι παραπάνω. Η νέα τεχνογνωσία που κατάφεραν να αναπτύξουν από τα επιδοτούμενα ερευνητικά έργα της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι μάλλον ανεπαρκής, κατάλληλη μόνο για "παραδοτέα" και δεν έχει ενσωματωθεί σε κανένα προϊόν που βρίσκεται σήμερα στην αγορά (σημείωση: ερευνητικά έργα, επιδοτούνται από την κοινότητα από το 1985, κάτι θα έπρεπε να έχει υπάρξει μέχρι σήμερα δε νομίζετε;). Απόδειξη το ότι σε κανένα σοβαρό επιστημονικό διεθνές περιοδικό πληροφορικής

τεχνολογίας δεν υπήρξε δημοσίευση υπογεγραμμένη από έλληνα ερευνητή ιδιωτικής εταιρίας, η οποία να έχει προκύψει από επιδοτούμενο (ή μη) ερευνητικό έργο της εταιρίας του. Τέτοιες δημοσιεύσεις όφειλαν να υπάρχουν, αν βέβαια υπήρχε αντικείμενο, ως μέρος της διάχυσης που επιβάλλει η κοινότητα να γίνεται στα αποτελέσματα των έργων που επιδοτεί. Αντί αυτού, ορισμένοι "έκαναν πως διεξάγουν έρευνα" και ορισμένοι άλλοι "έκαναν πως ελέγχουν παραδοτέα".

Στη συναρμολόγηση και τη μεταφορά κουτιών, είμαστε βέβαια καλοί. Ελα όμως που με τα κουτιά δε χτίζονται μεγάλα έργα πληροφορικής... Καλοί είμαστε και στην λογιστική/αποθήκη/μισθοδοσία. Μόνο που όταν βγαίνουν τα Windows "κλατάρουμε" γιατί το ανθρώπινο δυναμικό μας δε χαμπαριάζει από τέτοια και εμείς (οι πετυχημένοι επιχειρηματίες) δε βλέπουμε λόγο να επενδύσουμε σε υψηλής ποιότητας δυναμικό. Πόσοι άραγε γνωρίζουν την ύπαρξη διεθνών προτύπων του IEEE για την περιγραφή των συστημάτων λογισμικού (IEEE 730, 829, 982,1008, 1012, 1016, 1059, 1219, 1420, 1430 και αρκετά ακόμη) και (κυρίως) πόσοι έλληνες κατασκευαστές λογισμικού τα χρησιμοποιούν και διατηρούν ενημερωμένη την με βάση αυτά τεκμηρίωση των συστημάτων που αναπτύσσουν;

Είναι η εθνική στρατηγική για τα έργα πληροφορικής (όπως αυτή εξαγγέλλεται από τους αρμόδιους) αυτή που στην πράξη ακολουθείται στην αγορά και τον ευρύτερο χώρο, δηλαδή αυτή η ιστορική εξελικτική πορεία που λέγαμε στην αρχή, ή μήπως είναι κάτι άλλο; Είναι ότι δεν μπορούμε, ή είναι ότι δεν θέλουμε; Βλέπουμε τα έργα πληροφορικής σα μοχλούς αναβάθμισης της ποιότητας των υπηρεσιών προς τον Πολίτη και της ζωής του γενικότερα, ή τα προτιμάμε όταν υπηρετούν το τζόγο και τον εύκολο πλουτισμό των "πετυχημένων"; Τελικά στην Ελλάδα μιλάμε για τον "τζόγο της πληροφορικής" ή για την "πληροφορική του τζόγου";

Δημοσιεύτηκε στο OPEN Newsletter

τον Ιούλιο του 1997